

Summary. The article comprehensively explores the concept of "money" in terms of the existence of a social economy and its development. Reviewed the functions of money from the standpoint of leading scientists and scientific and methodical approaches to the process of emergence, definition and evolution of money. The process of appearance and evolution of money depended on commodity-money relations. Nowadays, money has become more complicated forms. The emergence of money pushed by the excess production of some goods of isolated communities of people who did not satisfied in full measure with needs of others. During the evolution, money was found as a specific kind of product its changed, took new forms. All scientists are unanimous in their opinion that the main function of money is the means of treatment. Market infrastructure is a set of different market institutions that provide, serve and create movement of goods and money. Justified, terms of commodity-money exchange on the domestic market have an impact on the structure of the goods market, its market conditions and infrastructure.

Key words: money, commodity, cost, market, consumer, seller, competition.

УДК 614.84:330.341.42

Мартин О. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Martyn O. M.

*PhD, Associate Professor,
Lviv State University of Life Safety*

ПОЖЕЖНА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ: ЇХ АНАЛІЗ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

FIRE SAFETY AND ECONOMIC SECURITY OF THE WESTERN REGION: THEIR ANALYSIS AND COMMUNICATION

Анотація. Забезпечення пожежної безпеки є важливою потребою будь-якої економічної системи як на макро-, так і на мезорівні. У статті виділено основні статистичні показники, що характеризують стан пожежної та економічної безпеки в Західному регіоні. Виявлено та проаналізовано взаємозв'язок між економічною та пожежною безпекою регіону. Сформульовано основні закономірності з використанням кореляційного аналізу. Запропоновано враховувати рівень економічної безпеки регіону під час проведення регіональної політики забезпечення пожежної безпеки.

Ключові слова: пожежна безпека, економічна безпека, статистика пожеж, прямі втрати від пожеж, регіональні аспекти.

Постановка проблеми. Пожежна безпека є одним із важливих складників національної безпеки країни й обов'язковою умовою соціальної і економічної стабільності в суспільстві. У цьому контексті її слід розглядати як важливий складник державної незалежності й як чинник подальшого сталого соціально-економічного розвитку суспільства.

Пожежі та їх наслідки сьогодні є серйозною проблемою для багатьох країн світу, зі збільшенням пожеж збільшуються економічні та екологічні збитки від них, зростає кількість людей, що гинуть унаслідок пожеж. Тільки за останнє десятиліття ХХ ст. на Землі щорічно виникало від восьми до десяти мільйонів пожеж різного походження, у результаті яких щорічно гинуло близько 70 тис. людей. Така ж ситуація спостерігається й на початку ХХІ ст. У 2014 р. у 32 країнах світу, де проживало 1,1 млрд. осіб, кожні 12 секунд виникала пожежа [17, с. 19].

В Україні пожежна безпека є загальнонаціональною проблемою. У середньому впродовж 2000–2016 рр. в Україні щороку відбувалося 58 946 пожеж, прямі матеріальні збитки від яких становили 573 252 тис. грн. Унаслідок пожеж у середньому щороку гинуло 3 206 осіб, 1 667 – отримували травми. За цей період в Україні в середньому

щоденно виникало 160 пожеж, гинуло дев'ять і отримувало травми п'ять осіб [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема пожежної безпеки та її забезпечення не є новою у науковій літературі. Свій внесок у розроблення цієї проблематики зробили такі науковці, як: М.В. Андрієнко, О.В. Гулак [3], В.А. Доманський, В.В. Ковалишин, М.М. Козяр, І.Г. Куц, А.Н. Махлаєв [9], В.Н. Назаренко, К.М. Пасинчук, О.О. Труш, М.В. Удод, І.П. Частоколенко [14], П.П. Частоколенко [14], Т.О. Щерба та ін.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі фактично мало досліджено взаємозв'язок економічної та пожежної безпеки на різних рівнях. О.М. Махлаєв, І.П. Частоколенко та П.П. Частоколенко досліджують вплив пожежної безпеки на економічну безпеку суб'єктів господарювання [9; 14]. У наших наукових дослідженнях ми обґрунтовуємо взаємозв'язок пожежної і економічної безпеки як на макрорівні, так і на мезорівні [5–8]. Актуальність продовження дослідження взаємозв'язку пожежної та економічної безпеки на регіональному рівні зумовлена посиленням нерівномірності економічного розвитку регіонів і наявною реальною асиметрією у сфері забезпечення пожежної безпеки в Україні між областями і регіонами.

Мета статті полягає в аналізі пожежної безпеки Західного регіону України та обґрунтуванні взаємозв'язку між регіональною пожежною і економічною безпекою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пожежна безпека як важливий складник національної безпеки характеризує стан захищеності людини, суспільства, національного багатства та довкілля від пожеж. Система пожежної безпеки сьогодні в Україні є динамічною системою, яка потребує кількісних та якісних змін. Це пов'язано, по-перше, з тим, що вона на даному етапі не сформована і перебуває на етапі свого становлення і розвитку; по-друге, вона розвивається під впливом різноманітних чинників зовнішнього і внутрішнього середовища; ці чинники є дуже мінливими і нестабільними; по-третє, пожежна безпека потребує постійної уваги з боку держави і належного рівня забезпечення, причому на будь-якому рівні – від національної до пожежної безпеки особи.

Принципами забезпечення пожежної безпеки на мезорівні є:

- 1) розроблення регіональної стратегії пожежної безпеки як складника стратегії національної пожежної безпеки;
- 2) виявлення можливих джерел потенційної пожежної небезпеки в регіоні;
- 3) моніторинг та аналіз стану регіональної пожежної небезпеки;
- 4) проведення ефективної регіональної інвестиційної політики для створення безпечних умов для суспільства і регіональної економіки;
- 5) ефективна взаємодія регіональних державних органів у процесі реалізації стратегії пожежної безпеки [8, с. 180].

Аналіз пожежної безпеки на мезорівні в країні дає змогу детальніше проаналізувати стан пожежної небезпеки в регіонах, виявити конкретні тенденції та регіональні проблеми у сфері пожежної безпеки. Західний економічний регіон є одним із п'яти регіонів України, він включає Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Рівненську, Тернопільську, Хмельницьку і Чернівецьку області.

Дані табл. 1 свідчать про зростання пожежної небезпеки в областях Західного регіону в 2008–2016 рр.: сформувалася негативна тенденція до зростання кількості пожеж у всіх областях регіону, причому це зростання є вищим порівняно із середнім показником по Україні (крім Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької областей). Так, в Україні у цілому за останні дев'ять років пожежі зросли в 1,60 рази, в Івано-Франківській, Львівській, Закарпатській, Рівненській та Волинській областях – відповідно у 2,72, 2,22, 1,95, 1,82 і 1,63 рази. Впродовж цього періоду збільшилася також регіональна частка пожеж від загальної кількості пожеж по Україні – від 16,7% у 2008 р. до 19,6% у 2016 р.

Динаміка кількості пожеж у розрахунку на 10 тис. населення характеризується такими ж негативними тенденціями. Проте позитивним є той факт, що як у Західному регіоні, так і в областях (окрім Івано-Франківської області у 2015 і 2016 рр.) протягом аналізованого періоду кількість пожеж у розрахунку на 10 тис. населення є нижчою за середнє значення цього показника в Україні. Так, у 2016 р. в Україні в розрахунку на 10 тис. населення виникло 17,3 пожежі, тоді як у середньому по регіону – 13,6 пожежі.

Наслідками пожеж є не тільки матеріальні, але, на жаль, і людські втрати. В Україні впродовж 2008–2016 рр.

Таблиця 1

Кількість пожеж в областях Західного регіону, 2008–2016 рр.

Області	Роки									2016 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Кількість пожеж										
Волинська	763	764	991	1028	1217	1007	1072	1388	1244	163,0
Закарпатська	717	812	802	1139	1834	1626	1464	2249	1396	194,7
Івано-Франківська	1129	1095	1201	1693	2072	1679	1870	2984	3067	271,6
Львівська	1619	1720	2078	2294	2576	2572	2502	4356	3586	221,5
Рівненська	809	1054	1050	1374	1260	1116	1298	1672	1471	181,8
Тернопільська	1371	825	882	1199	1112	940	1099	1697	1732	126,3
Хмельницька	815	813	963	978	977	843	911	1150	1172	143,8
Чернівецьку	545	576	590	704	777	644	679	886	865	158,7
Пожежі у регіоні: – кількість – частка від кількості пожеж по Україні	7768 16,7	7659 17,4	8557 13,7	10409 17,1	11825 16,6	10427 17,0	10895 15,7	16382 20,6	14533 19,6	187,1 117,4
Всього пожеж по Україні	46476	44015	62207	60790	71443	61114	68879	79581	74221	159,7
Кількість пожеж у розрахунку на 10 тис. населення										
Волинська	7,4	7,4	9,6	9,9	11,7	9,7	10,3	13,3	11,9	160,8
Закарпатська	5,8	6,5	6,4	9,1	14,7	12,9	11,6	17,9	11,1	191,4
Івано-Франківська	8,2	7,9	8,7	12,3	15,0	12,1	13,5	21,6	22,2	270,7
Львівська	6,3	6,7	8,2	9,0	10,1	10,1	9,9	17,2	14,1	223,8
Рівненська	8,6	9,2	9,1	11,9	10,5	9,6	11,2	14,4	12,7	147,7
Тернопільська	7,4	7,6	8,1	11,1	10,3	8,8	10,3	15,9	16,2	218,9
Хмельницька	6,1	6,1	7,2	7,4	7,4	6,4	7,0	8,9	9,0	147,5
Чернівецьку	6,0	6,4	6,5	7,8	8,6	7,1	7,5	9,7	9,5	158,3
В середньому по регіону	7,0	7,2	8,0	9,8	11,0	9,6	10,2	13,3	13,6	194,3
В середньому по Україні	10,1	9,6	13,6	13,3	15,6	13,4	16,0	18,6	17,3	171,3

Джерело: розраховано автором на основі [10; 11; 13]

спостерігається позитивна тенденція не тільки до абсолютного скорочення кількості загиблих на пожежах, а й до скорочення відносного показника (кількість загиблих на пожежах у розрахунку на 100 тис. населення) як по Україні, так і в кожній області, у тому числі в областях Західного регіону (табл. 2).

За останні дев'ять років в Україні кількість людей, які загинули унаслідок пожеж, зменшилася наполовину, в регіоні – на 37,8%, у тому числі по областях – від 9,8% у Хмельницькій області до 54,0% в Івано-Франківській області. Проте частка людей, які загинули внаслідок пожеж у регіоні від загальної кількості загиблих на пожежах людей, збільшилася з 14,7% у 2008 р. до 19,0% у 2016 р.

У цілому в Україні в 2008 р. в розрахунку на 100 тис. населення гинуло 8,4 людини, а в 2016 р. – 4,4, тобто цей показник скоротився на 47,6%. Така ж ситуація спостерігається і в областях Західного регіону. Проте позитивним є той факт, що як у Західному регіоні у цілому, так і в областях людські втрати внаслідок пожеж у розрахунку на 100 тис. населення є нижчими, ніж у середньому по Україні.

Стосовно травмованих на пожежах, то в останні роки в Україні також спостерігається зменшення цього показника. Так, у 2016 р. порівняно з 2015 р. кількість травмованих людей на пожежах зменшилася на шість осіб – з 1 357 осіб у 2015 р. до 1 351 особи в 2016 р. За абсолютним показником в Україні в 2016 р. найменше людей було травмовано на пожежах у Чернівецькій області – 16 людей. Серед областей регіону збільшення кількості осіб, травмованих на пожежах, зареєстровано у чотирьох облас-

тах: Івано-Франківській, Тернопільській, Хмельницькій та Львівській.

Отже, в усіх областях Західного регіону показники кількості пожеж на 10 тис. населення і показники кількості загиблих на 100 тис. населення є нижчими за середньодержавні значення. Це свідчить про реальну вищу пожежну безпеку у цьому регіоні порівняно з іншими регіонами держави. Підтвердженням цього є проведена нами кластеризація областей України за сукупністю показників пожежної безпеки в 2014 р. (виділено п'ять кластерів) [7]. У цілому найменша пожежна небезпека спостерігається в областях Західної України. Так, до першого кластеру, де найвища пожежна безпека, належать Львівська і Закарпатська області, до другого – Волинська, Івано-Франківська, Рівненська, Хмельницька і Чернівецька області, до третього – Тернопільська область.

У цілому офіційна статистика пожеж свідчить, що як у Західному регіоні, так і в державі пожежна безпека є загальнодержавною проблемою. В результаті пожеж у Західному регіоні в середньому за 2008–2016 рр. щороку гинуло 502 особи, в середньому щоденно виникало 33 пожежі, внаслідок яких кожні 18 годин гинула людина.

Пожежна безпека є важливим складником регіональної безпеки. На макрорівні економічна безпека є найважливішою якісною характеристикою економічної системи, основою життєдіяльності суспільства, його соціально-політичної та національно-етнічної стійкості [12, с. 2], стратегічним складником національної безпеки [4, с. 59], вона визначає всі складники національної безпеки, у тому числі й пожежну безпеку. На нашу думку, регіональна економічна безпека є найважливішим фундаментальним

Таблиця 2

Кількість людей, що загинули внаслідок пожеж в областях Західного регіону, 2008–2016 рр.

Області	Роки									2016 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Загинуло людей на пожежах										
Волинська	63	55	54	51	53	28	46	40	32	50,8
Закарпатська	52	55	35	48	50	46	22	32	30	57,7
Івано-Франківська	100	65	57	72	61	61	49	57	46	46,0
Львівська	121	110	109	88	98	81	69	72	78	77,2
Рівненська	61	60	53	84	58	49	43	43	43	70,5
Тернопільська	70	59	56	54	64	49	65	38	44	62,8
Хмельницька	51	51	50	49	48	46	51	48	46	90,2
Чернівецька	53	51	51	51	48	32	34	38	36	67,9
Загинуло людей у регіоні	571	506	465	497	480	392	379	368	355	62,2
Частка від загиблих по Україні	14,7	15,7	16,5	17,3	17,4	15,7	16,9	18,9	19,0	129,2
Загинуло внаслідок пожеж в Україні	3886	3209	2819	2869	2751	2494	2246	1947	1872	48,2
Загинуло людей на пожежах у розрахунку на 100 тис. населення										
Волинська	6,1	5,3	5,2	4,9	5,1	2,7	4,4	3,8	3,1	50,8
Закарпатська	4,2	4,4	2,8	3,8	4,0	3,7	1,6	2,5	2,4	57,1
Івано-Франківська	7,2	4,7	4,1	5,2	4,4	4,4	3,5	4,1	3,3	45,8
Львівська	5,0	4,3	4,3	3,5	3,9	3,2	2,7	2,8	3,1	62,0
Рівненська	5,3	5,2	4,6	7,3	5,0	4,2	3,7	3,7	3,7	69,8
Тернопільська	6,4	5,4	5,2	5,0	5,9	4,6	6,1	3,6	4,1	64,1
Хмельницька	3,8	3,8	3,8	3,7	3,6	3,5	3,9	3,7	3,5	92,1
Чернівецька	5,9	9,6	5,6	5,6	5,3	3,5	3,7	4,2	4,0	67,8
В середньому по регіону	6,3	4,7	4,4	4,6	4,5	3,7	3,6	3,5	3,3	52,4
По Україні	8,4	6,9	6,2	6,3	6,0	5,5	5,2	4,5	4,4	52,4

Джерело: розраховано автором на основі [10; 11; 13]

складником регіональної безпеки в державі [8], вона визначає інші види безпеки на мезорівні, у тому числі й регіональну пожежну безпеку. Під регіональною економічною безпекою розуміють «складну багатомірну категорію, яка спрямована на задоволення економічних та соціальних потреб населення регіону, реалізацію національних інтересів, захист від негативних чинників з урахуванням загальнодержавних тенденцій розвитку економіки» [15, с. 28]. Регіональну економічну безпеку можна оцінити системою показників, до яких належать: обсяг і темпи зростання валового регіонального продукту, рівень та якість життя населення, середньомісячна номінальна заробітна плата, обсяги, індекс споживчих цін і динаміка регіональних інвестицій (табл. 3).

Стан пожежної безпеки у Західному економічному регіоні впродовж 2008–2016 рр. охарактеризуємо двома показниками: кількістю пожеж та кількістю загиблих унаслідок пожеж.

Для виявлення взаємозв'язку між економічною та пожежною безпекою Західного регіону використаємо кореляційний аналіз й обчислимо коефіцієнти парної кореляції, які дають можливість виявити лінійний взаємозв'язок між двома показниками та сформулювати конкретні закономірності між регіональними економічними показниками та основними показниками пожежної статистики. Коефіцієнти парної кореляції наведено в табл. 4.

Аналіз отриманих коефіцієнтів парної кореляції свідчить про те, що впродовж 2008–2016 рр. у Західному економічному регіоні, як і в інших регіонах, позитивна економічна динаміка (зростання валового регіонального продукту, валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу, середньомісячної номінальної заробітної

плати, інвестицій в основний капітал) позитивно не впливає на стан пожежної безпеки: зростання цих показників зумовлює збільшення кількості пожеж, а відповідно, і прямих матеріальних збитків від них. Показник кількості пожеж практично не корелює з індексом споживчих цін (коефіцієнти кореляції є статистично незначущі).

Таку негативну ситуацію можна пояснити тим, що прискорення науково-технічного прогресу зумовило протягом останніх років уведення в експлуатацію промислових об'єктів із підвищеною пожежною небезпекою, впровадження високоенергонасичених технологій, збільшення поверховості будинків та будівництва підземних споруд, широке застосування у виробництві та побуті пожежонебезпечних синтетичних і полімерних матеріалів [3, с. 72], а також використання вживаних електроприладів та обладнання. Все це підвищує ризик виникнення пожеж. Разом із тим державне фінансування системи пожежної безпеки як на макро-, так і на мезорівні за залишковим принципом, невиконання державних програм у сфері забезпечення пожежної безпеки не дали змоги оновити матеріально-технічну базу. Наприклад, на балансі Мукачівської державної пожежної частини знаходяться тільки дві робочі пожежні машини, які введені в експлуатацію ще понад 15 років назад [3, с. 72], що утруднює ефективне виконання своїх функцій пожежними.

Високу ймовірність виникнення пожеж і позитивну динаміку їх зростання в регіоні зумовлюють також значне зношення основних фондів виробничих об'єктів, недостатній обсяг коштів на пожежно-профілактичні заходи, низький рівень пожежної культури. Крім того, показник кількості пожеж відображає пожежі на різних об'єктах, які характеризуються різною специфікою і причинами. Будівлі та споруди житлового сектору найбільш вразливі

Таблиця 3

Динаміка основних регіональних економічних показників у Західному економічному регіоні, 2008–2016 рр.

Роки	Валовий регіональний продукт, млн. грн.	Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, грн.	Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	Індекси споживчих цін, відсотки	Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах), млн. грн.
2008	128995	12039	1472	120,8	38638
2009	126847	11865	1565	111,5	24682
2010	148425	13901	1844	108,6	26400
2011	184954	17332	2106	103,4	33016
2012	214812	20127	2444	99,1	34195
2013	218819	20516	2646	99,8	32294
2014	256492	24050	2824	125,4	33581
2015	323586	30381	3395	143,8	50701
2016	322326	30265	4105	111,6	52842

Джерело: розраховано автором на основі [10; 11; 13]

Таблиця 4

Коефіцієнти парної кореляції

Пара показників		Коефіцієнт кореляції
Валовий регіональний продукт, млн. грн.	Кількість пожеж	0,95
	Кількість загиблих унаслідок пожеж, осіб	-0,88
Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, грн.	Кількість пожеж	0,95
	Кількість загиблих унаслідок пожеж, осіб	-0,88
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	Кількість пожеж	0,90
	Кількість загиблих унаслідок пожеж, осіб	-0,89
Індекси споживчих цін, відсотки	Кількість пожеж	0,45
	Кількість загиблих унаслідок пожеж, осіб	-0,30
Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах), млн. грн.	Кількість пожеж	0,84
	Кількість загиблих унаслідок пожеж, осіб	-0,52

до виникнення пожеж, в Україні тут щорічно виникає три чверті всіх пожеж. У 2016 р. в Україні необережне поводження з вогнем зумовило 67,9% пожеж, порушення правил пожежної безпеки під час улаштування та експлуатації електроустановок – 17,2%, порушення правил пожежної безпеки під час улаштування та експлуатації печей – 7,1% [1].

Аналіз зміни основних регіональних економічних показників у Західному регіоні й кількості людей, які загинули внаслідок пожеж, свідчить про наявність оберненої залежності між цими показниками. Від'ємні коефіцієнти парної кореляції між показниками добробуту й економічного розвитку (валового регіонального продукту, валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу, середньомісячної номінальної заробітної плати) і кількістю людей, які загинули внаслідок пожеж, є статистично значущі. Це дає змогу зробити висновок, що зростання рівня життя позитивно впливає на безпеку людини, у тому числі й на пожежну. Наше дослідження виявило недостатньо високий зв'язок між індексами споживчих цін в області й кількістю людей, що загинули внаслідок пожеж: кореляційний коефіцієнт є статистично незначущим.

Проведене дослідження дає змогу підтвердити сформульовані нами регіональні закономірності:

1) зміна кількості пожеж у Західному регіоні є в прямій залежності від зміни валового регіонального продукту, валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу та середньомісячної номінальної заробітної плати;

2) кількість людей, які загинули внаслідок пожеж, обернено залежна від обсягу валового регіонального продукту, валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу та середньомісячної заробітної плати [8, с. 183];

3) зміна кількості пожеж у Західному регіоні є в прямій залежності від зміни інвестицій в основний капітал.

Отже, між пожежною й економічною безпекою регіону існують об'єктивні і реальні взаємозв'язки. Можна стверджувати, що пожежна небезпека в Західному регіоні зумовлена недостатнім рівнем регіональної економічної безпеки. Це підтверджують наукові дослідження М. Вавріна з використанням регіонального кластерного аналізу економічної безпеки в Україні [2, с. 46], який за інтегральним показником рівня економічної безпеки виділив чотири кластери: безпека, ризик, криза, небезпека. Чотири області Західного регіону відносяться до зони кризи: Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська; до зони ризику відносяться Львівська область, а до зони безпеки – Волинська, Хмельницька і Чернівецька області. Така ситуація вимагає розроблення та реалізації державної програми підвищення рівня економічної безпеки в регіоні, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню регіональної пожежної безпеки.

Висновки. Пожежна безпека як складник національної безпеки, яка визначається рівнем економічної безпеки як у суспільстві, так і в регіонах, характеризується як економічними, так і соціальними аспектами, відображає соціально-економічну ситуацію в країні, а відповідно, є одним із важливих чинників стабілізації соціально-економічних відносин як у країні у цілому, так і в регіональному розрізі. Проведення державою регіональної політики забезпечення пожежної безпеки однозначно повинно відбуватися з урахуванням економічного рівня розвитку регіону. Обґрунтований взаємозв'язок між регіональною пожежною й економічною безпекою повинен ураховуватися державою під час проведення регуляторної політики стосовно забезпечення вищого рівня як економічної, так і пожежної безпеки в регіоні. Сьогодні підвищенню регіональної економічної, відповідно і пожежної безпеки повинні сприяти зміна у розподілі сфер повноважень між державою і громадою, децентралізація управління та передача адміністративних функцій на місця відповідно до європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Аналіз масиву карток обліку пожеж. URL: <http://undicz.dns.gov.ua/ua/Analiz-masivu-kartok-obliku-pozhezh.html>.
2. Ваврін М. Економічна безпека України: кластеризація регіонів. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». 2014. Вип. 8(4). С. 41–46.
3. Гулак О.В. Організаційно-правові аспекти забезпечення пожежної безпеки в Україні. International Scientific Journal. 2015. № 5. С. 71–75.
4. Кириченко О.А. Організаційно-правове забезпечення функціонування системи економічної безпеки України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2010. № 1. С. 54–59.
5. Мартин О.М. Пожежна безпека – складова національної безпеки: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2017. 292 с.
6. Мартин О.М. Пожежна безпека – складова національної безпеки: її суть та зв'язок з економічною безпекою. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.1. С. 291–300.
7. Мартин О.М., Завада О.П. Пожежна та економічна безпека в Україні, їх взаємозв'язок: регіональні аспекти. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. URL: www.global-national.in.ua/issue-11-2016.
8. Мартин О.М., Дубинецька П.П. Пожежна безпека Причорноморського регіону в контексті взаємозв'язку з економічною безпекою регіону. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 7. С. 179–184.
9. Махлаев А.Н. Формирование механизма обеспечения экономической безопасности предприятия в условиях нестабильности внешней среды: на примере управления пожарным риском: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 08.00.05. СПб., 2006. 22 с.
10. Регіони України, 2016, частина I: статистичний збірник / Державна служба статистики України. К., 2015. 299 с.
11. Регіони України, 2016, частина II: статистичний збірник / Державна служба статистики України. К., 2015. 692 с.
12. Савенко В.С., Литвинов А.І. Економічні аспекти національної безпеки країни. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2011/Economics/77296.doc.htm.
13. Україна в цифрах у 2016 році: статистичний збірник / Державна служба статистики України. К., 2017. 240 с.
14. Частоколенко І.П., Частоколенко П.П. Обеспечение пожарной безопасности субъекта хозяйствования как фактор достижения его экономической безопасности. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. 2010. Вип. 26(1). С. 98–103.
15. Штангрет А.М., Петрашова О.М. Теоретичні підходи до визначення ієрархічних рівнів категорії «економічна безпека». Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 1. С. 24–29.
16. Brushlinsky N.N., Ahrens M., Sokolov S.V., Wagner P. World Fire Statistics. International Association of Fire and Rescue Services. Centre of Fire Statistics of CTIF. 2016. № 21. 62 p.

Аннотация. Обеспечение пожарной безопасности является важной потребностью экономической системы как на макро-, так и на мезоуровне. В статье выделены статистические показатели, которые характеризуют состояние пожарной и экономической безопасности Западного региона. Проанализирована взаимосвязь между экономической и пожарной безопасностью региона. Сформулированы основные закономерности с использованием корреляционного анализа. Предложено учитывать уровень экономической безопасности региона при проведении региональной политики обеспечения пожарной безопасности.

Ключевые слова: пожарная безопасность, экономическая безопасность, статистика пожаров, прямые убытки от пожаров, региональные аспекты.

Summary. Fire safety as important prerequisite to the functioning of human society is the important requirement all economic system both on macro and the meso level. The article highlights the main statistical indicators that characterize the state of fire and economic safety in the Western region. Analyzed the relationship between economic and fire safety. As a result of the study the basic laws using correlation analysis are formulated. To consider the level of economic security of the region in the implementation of regional policy on ensuring fire safety is proposed.

Key words: fire security, economic security, fire statistics, direct losses from fires, regional aspects.

УДК 338.2:336.648

Мастюк Д. О.

*аспірант кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Mastiuk D. O.

*PhD student, department of economics and entrepreneurship,
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНИХ ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧИХ ТОВАРИСТВ

THE ORGANIZATIONAL MAINTENANCE OF THE IMPLEMENTATION PROCESS OF THE CAPITAL STRUCTURE MANAGEMENT STRATEGIES AT THE POWER-PRODUCING LISTED ENTERPRISES

Анотація. У статті вдосконалено заходи, спрямовані на забезпечення запровадження стратегій управління структурою капіталу акціонерних енергогенеруючих товариств. Запропоноване забезпечення базується на поєднанні підходів до фінансування, специфічних завдань та мети для кожного типу стратегії, що дає змогу здійснювати запровадження вибраних стратегій у діяльність акціонерних товариств відповідно до ключової мети та підходу до фінансування. У рамках науково-методичного підходу та для посилення організаційного запровадження розглянуто алгоритм вибору стратегії та перевірки відповідності загальним цілям і фінансовій політиці підприємства, а також урахування переходу до іншої стратегії та її перегляд. Проведено практичну реалізацію етапів науково-методичного підходу до вибору стратегії управління структурою капіталу акціонерного товариства. Поєднання алгоритму вибору та організаційного забезпечення в рамках науково-методичного підходу дає змогу вибрати необхідну стратегію для обраних акціонерних енергогенеруючих товариств, а також визначити рекомендовані заходи для їх реалізації та очікувані результати від запровадження.

Ключові слова: капітал, структура капіталу, акціонерне товариство, структура капіталу акціонерного товариства, управління структурою капіталу акціонерного товариства, стратегія, стратегія управління структурою капіталу, вибір стратегії управління структурою капіталу, науково-методичний підхід до вибору стратегій, забезпечення запровадження стратегій управління структурою капіталу.

Постановка проблеми. Науково-методичний підхід до вибору стратегій управління структурою капіталу на акціонерних енергогенеруючих підприємствах включає в себе фінансово-економічний аналіз, прогнозування та аналіз структури капіталу, а також запровадження і реалізацію даних стратегій. Зазначений підхід дасть змогу підвищити ефективність, гнучкість та адаптивність акціонерних енергогенеруючих товариств відносно такого

вибору та управлінських рішень, а отже, зменшити боргове навантаження на АТ та поліпшити фінансово-економічні результати діяльності. Однак необхідною умовою є вдосконалення організаційного забезпечення процесу запровадження стратегій управління структурою капіталу акціонерних енергогенеруючих товариств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж сучасних зарубіжних дослідників значний внесок у роз-